

FinansdepartementetBudgetavdelningen, EU-budgetenheten
103 33 Stockholm

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.eia.eu@regeringskansliet.se

Remissvar ”Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034”

(Remiss Fi2025/01916)

Linköpings universitet (LiU) har av Finansdepartementet givits möjlighet att yttra sig över ”Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034”. Nedan sammanfattas LiU:s ställningstagande.

SAMMANFATTNING

Linköpings universitet välkomnar Europeiska kommissionens ambition att stärka Europas konkurrenskraft och att skapa bättre broar från forskning till tillämpning, uppskalning, industriell driftsättning och marknadsintroduktion. Vi ser EKF som ett potentiellt kraftfullt komplement till FP10, under förutsättning att akademisk frihet och autonomi, vetenskaplig excellens och internationell öppenhet värnas, samt att gränssnitten mellan FP10 och EKF tydliggörs i förordningstext så att universiteten kan verka fullt ut som nyckelaktörer för Europas konkurrenskraft.

EKF bör bli komplementet som accelererar nyttiggörande, medan FP10 förblir motorn för förnyelse baserad på vetenskapligt framtagna kunskap. Detta stärker behovet av förtydligade gränser mellan en forsknings- och investeringslogik.

Fördjupad reflektion

1. Akademisk frihet och programautonomi

LiU tillstyrker förenkling men avstyrker generell harmonisering av regelverk över FP10 och EKF. FP10:s instrument kräver forskningsanpassade regler (excellens, peer-review, öppna utlysningar, kvalitetssäkrad etik och integritet) som inte bör underordnas EKF:s investerings- och industripolitiska logik. Vi anser vidare att ERC/MSCA ska förbli bottom-up och autonoma, med vetenskaplig excellens som uttryckligt FP10-mål. Förslag om att ändra ERC-ledningens mandat eller införa tematisk styrning av MSCA bör dras tillbaka.

Värde: EKF kan accelerera driftsättning där Europa släpar efter, förutsatt att FP10:s öppna och kvalitetssäkrade forskningsprocess skyddas.

Risk: Ett enhetligt EKF-regelverk som spiller över på FP10 riskerar att försvaga grundforskning, vetenskaplig peer-review, öppenhet och internationell rörlighet.

Avvägning: Förenkling bör ske inom FP10:s FoI-logik, inte genom extern harmonisering via EKF. Vi föreslår därför en ”no-spillover-klausul” och att forskningsexcellens återförs som program mål i FP10 – en markör för forskningskvalitet och autonomi.

2. Tydliga gränssnitt FP10 – EKF

LiU efterfrågar en styrningsmodell som:

- a) definierar komplementära roller (FP10 för excellent, pre-kompetitiv och kollaborativ forskning; EKF för uppskalning/produktion/infrastruktur);
- b) säkerställer separata budgetlinjer och regelverk;
- c) inrättar ett formellt forskningsråd/observatorium med universitetssektorns representation (inkl. SSH) i EKF:s planering; samt
- d) förhindrar att EKF krav (unionspreferens/säkerhetsrestriktioner) appliceras på FP10:s öppna forskningsdelar.

Värde: EKF:s finansiella verktyg (bidrag, garantier, lån, riskkapital och ägande) kan överbrygga dödens dal mellan prototyp och marknad.

Risk: Om Pelare II i FP10 styrs operativt genom EKF instrument kan pre-kompetitiva aktiviteter trängas ut till förmån för sen TRL. LiU efterlyser komplementaritet och separerade budgetlinjer.

Avvägning: FP10 prioriterar bottom-up, kollaborativ låg till medel TRL (inkl. SSH); EKF prioriterar uppskalning, produktion, hög TRL samt infrastruktur och investeringskapacitet. Styrning via en ”Competitiveness Coordination Tool” med akademisk representation säkrar dialog utan att urholka FP10:s beslutskedja.

3. Associering och internationell samverkan

Associering till EKF får inte vara krav för associering till FP10:s konkurrensdel. FP10 måste värna ERA:s öppenhet, inklusive deltagande från associerade länder. EKF:s säkerhetsbestämmelser ska inte diskvalificera forskningssamarbeten i FP10:s öppna delar.

4. Dual-use – klargöranden

LiU efterfrågar bindande lagtext i FP10:s förordning som explicit anger vilka instrument som kan vara dual-use och vilka villkor som gäller (konsortier, data/immaterialrätt, exportkontroll, etiska krav). Transparens är avgörande för lärosäten med civilklausuler.

Värde: En ansvarstagande öppning för dual-use kan bidra till ökad innovationsdynamik och resiliens.

Risk: Oklara rättsgrunder och signaleringsmekanismer skapar osäkerhet för lärosäten, särskilt med civilklausuler och för associerade länder.

Avvägning: Inför "dual-use flagga" i utlysningar, definiera instrumentlista, och reglera öppen vetenskap/IP, exportkontroll och konsortiekrav – för att skydda öppenhet och attraktivitet.

5. SSH och samhällsdimensionen

Europas konkurrenskraft avgörs av samhällelig omställningsförmåga. LiU efterfrågar därför en balanserad fördelning mellan "Competitiveness" och "Society" samt öronmärkning för SSH i FP10:s konkurrensdel (policyfönster kopplade till EKF) för att belysa användning, antagande, acceptans, regelverk, risker och rättviseaspekter.

LiU efterfrågar vidare social innovation på lika villkor: Erkänn och finansiera social innovation som likvärdig med teknisk innovation i både FP10 och EKF.

6. EIC, EIT och kunskapstriangeln

LiU stödjer en öppen, bottom-up EIC Pathfinder/Transition, med effektiva vägar från ERC/Pillar II. Vi uppmanar däremot till modernisering av "knowledge-triangle" formaten där Europauniversitetsallianser bör erkännas som centrala plattformar för effektiv koppling mellan utbildning, forskning och innovation – med smidigare, konkurrensfrämjande modeller.

7. Infrastrukturfinansiering

LiU efterfrågar en klar EU strategi för finansiering av etableringskostnader för forsknings- och teknikinfrastruktur. I avsaknad av en robust urvals och budgetmodell bör möjligheten omprövas eller strykas, för att inte tränga undan FP10 medel för forskning.

Värde: Världsledande infrastruktur stärker talangattraktion och teknikfronten.

Risk: Att låta FP10 finansiera upp till 20 % av etableringskostnader utan urvals- och budgetmodell riskerar undanträngning av forskning och fel incitament nationellt.

Avvägning: Antingen en tydlig EU strategi med kriterier och budget utöver FP10:s forskningsmedel, eller stryk bestämmelsen tills en sådan modell finns.

8. Kompetensunion & universitetsallianser

LiU välkomnar EKF:s stöd för kunskapens fria rörlighet, och föreslår därför att Europauniversitetsallianser blir prioriterade partnerskap för kompetenslyft, livslångt lärande, praktisk innovation och utveckling av konkurrenskraft i regionala värdekedjor, i synk med FP10.

Handläggningen av remissvaret

Remissvaret har utarbetas av Jan Axelsson, rektorsråd för Samverkan och Europafrågor vid Linköpings universitet.

I bredningen har synpunkter inhämtas från diskussioner inom universitetsledningen, LiU:s EU kontor, Europa Universitets Allianserna specifikt via ECIU (European Consortium of Innovative Universities), UnILion, SUHF, samt EUA.

Jan Axelsson
Rektorsråd

jan.axelsson@liu.se
+46 706221757